

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

Szemle

NÉHÁNY JOGI KÉRDÉS A TERMELÉSI RENDSZEREK KÖRÉBŐL

BOROSS BÉLA dr.

A termelési rendszerek mai mezőgazdasági termelésünk szervezetének jellegzetes formái.

Jól meghatározott feladataik, a központi gazdasági igazgatásban felismerhető nyomokat hagyó hatásuk, és – mint cél – a termelési eredményekben elismerésre okot adó tevékenységük mind ismeretes.

Közel 10 éve működnek, létrejöttük, szervezetté érésük megannyi időszerűen törvényes módszer szerint folyt. 1976-ban – ekkor már több, mint fél évtizedes múlt után – miniszteri rendelet segítette elő néhány jellemzőjük jogi közéletünkbe való külön beiktatását is.

Jelen áttekintés olyan időben történik, amikor a termelési rendszerek „rendszerezése” is napirendre került. Ez a rendszerezés a kollektívák létének, létrejöttének alapvető paramétereit, céljait, módszereiket és részben jogi kereteiket is górcső alá veti. Ez adja az időszerűségét annak, hogy néhány szóval – itt csak a jogász szemével – közelítsük népgazdaságunknak ezt a nagyon figyelemre méltó szféráját. Könnyíti az áttekintést, hogy pár hónappal már a gazdasági társulásokról szóló új magas rangú jogszabályi rendezés után vagyunk, és ehhez segít a PTK alig valamivel korábbi módosítása is.

Termelési rendszereink ma három jól elhatárolható jogi-szervezeti séma keretei közé illeszthetők. Vannak

– egyszerű árukapcsolati,

- társasági és
- társulási

utat választó rendszerek. Az első csoportba a termékértékesítési, vállalkozási vagy más szerződéstípusra épített rendszerek tartoznak. Számszerűen legtöbbször a második, a társasági keretet választották, igaz, akkor, amikor ennek három klasszikus – gazdasági, külkereskedelmi és kutatásfejlesztési – változatát jogszabály még nem (így) írta elő. A harmadik – immár a közös vállalatot, betéti társaságot vagy egyesülést jelentő – pályán mozog ma a legkevesebb rendszer.

Egyet mindjárt itt szögezzünk le az előrebocsátottak után: a rendszer nem jogi keret, hanem a jelzett pályák valamelyikén – a gazdasági társaság vagy társulások keretei között – létrejött együttműködés külön eljárás alapján megállapított, elhatározott „felépítménye”. Más szavakkal: nem azért társaság vagy társulás egy együttműködés, mert rendszer, hanem fordítva: azért lehet rendszer, mert társaság vagy társulás jogi viszonyköre szolgál alapjául.

Ezzel az egyik – ma leginkább nyitottnak tartott – kérdés lezárását segítő véleményhez érkezünk. Lehet-e rendszer a nem társaság vagy társulás formájában működő kollektíva? Nem tiltja semmi – csak hogy ez nem „kollektíva” a szó jogilag közelíthető értelmében. A kétoldalú szerződésekre – és csak ezekre – épülő rendszer nem rendszer, hanem egy gesztor, iroda, „ügyvivő” és partnerei minden egymással élő kohéziótól mentes köre. Az ilyen rendszer lehet cselekvési, megítélési, területi és más szempontú közösség – de egymással szembeni konzekvenciák nélkül. Márpedig a termelési rendszerek nemcsak technikai, technológiai hasonlóság, egyöntetűség, hanem érdekközösség talaján állnak. Ez utóbbit a kétoldalú kapcsolatok mégoly vastag kötege sem alapozza meg.

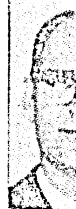
A termelési rendszer tehát olyan felépítményi elem, amelynek alapját a közös elhatározást, áldozatot, kockázatot, eredményt kifejező többoldalú csoportosulás képezheti csak. (Ilyenként alkalmasan arra is, hogy további kétoldalú szerződéseket kössön.)

A generis
tak. Ily
létreh
vényes
lyes é
társasá

A g
lások –
lyiségek
ségek
azonba
zösség
taná,
éppen
áldozat

Ne
érvény

– ez k

Az
különb
közép-
összeh
gépesít
mentus
ménye
selik. A
ben fo
ben jel
adatait

A termelési rendszerek – mint nem sui generis jogi kategória – több célra hivatottak. Ilyen céljuk lehet a vertikális integrációk létrehozása is. Ezeknek a törekvéseknek törvényes útja (ha nem a háttérgazdaság személyes égíse az indíték és a cél is) csak a társaság, méginkább a társulás lehet.

A gazdasági társaságok és gazdasági társulások – nem önálló, illetve önálló jogi személyiségként való – megjelenése iktat különbségeket e kétféle megoldás közé. Nem iktat azonban olyan differenciákat, amelyek a közösség és tagjai kapcsolatát elbizonytalanítaná, a tagot kiszolgáltatottá tenné – vagy éppen igazgatási jogi elemek túltengésének áldozatává akár a szervezőt, akár partnereit.

Nem sok, talán a már hivatkozott ma érvényes specifikus szabály módosítása elég – ez kell is – ahhoz, hogy ekként termelési

rendszereink valóban gazdasági célra, szabad elhatározásból, önként vállalt és maguk által gondozott szerződési feltételekkel létesüljenek.

A jogszabályi helyzet közelmúlt, igen kedvező fejlődése csaknem minden rendszert válaszút elé állít. A „kétoldalúaknak” sokoldalúságot ajánl, a nem éppen előírászerű társasági szerződéssel rendelkezőknek ezen állapot renovációját kínálja, de változásokat is lehetővé tesz, a szépszámu tagság számára cselekvési lehetőséget, konstruktív beleszólást, tagtársaival közös feltételformálást tesz időszerűvé.

A ma ismert szerződés-„sémák” azt igazolják, hogy a sorok rendezéséhez a legbejáratottabb rendszerekben is nemcsak mód, szükség is van. Bizonyos, hogy a termelési rendszerek eredményességét az „adminisztratív háttérendezés” csak tovább fokozza.

A KERTÉSZETI TERMELÉS GÉPESÍTÉSÉNEK KÖZÉPTÁVÚ TERVEZÉSE

BAKOS, ISTVÁN

Az irányító szervek és a vállalatok megkülönböztetett feladatát képezi a különböző közép- és hosszú távú tervek kidolgozása és összehangolása. A középtávú tervidőszakok gépesítési előirányzatainak alapját, dokumentumait az egyes kutató- és tervezőintézmények géprendszer-tervtanulmányai képviselik. A tervtanulmányok kialakítása érdekében folyik a megfelelő kutatás, amely egyben jelzi a következő időszak fejlesztési feladatait is.

*

A következőkben vázolt értékelés nagyjából a kertészeti ágazatok géprendszereire vonatkozó, a Mezőgazdasági Gépkísérleti Intézet (jelenleg MÉM Műszaki Intézet) által kidolgozott tervtanulmányok alapján készült.

A tervtanulmányok készítésének feltételei még napjainkban sem alakultak ki megfelelő módon. Egyre inkább előtérbe kerül mezőgazdaságunk korszerű színvonalú gépesítésének igénye. Támogatja ezt az irányzatot a termelékenység erőteljes növelésére vonatkozó népgazdasági célkitűzés mind fokozot-